

Cirkulärnr: 2002:67
Diariernr: 2002/1420
Nyckelord: Referensränta, dröjsmålsränta, räntelagen, avtalsvillkor, näringsidkare
Handläggare: Anna Björklund
Sektion/Enhet: Civilrättssektionen
Datum: 2002-06-26
Mottagare: Gemensam kommunadministration
Ekonomi/Finans
Rubrik: Direktivet om sena betalningar
Bilagor: SFS 2002:352

Civilrättssektionen
Anna Björklund

2002-06-26

Gemensam kommunadministration
Ekonomi/Finans

Direktivet om sena betalningar

Den 1 juli 2002 träder ett antal ändringar i bl.a. räntelagen (1975:635) och lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare i kraft. Syftet med lagändringarna är att genomföra ett EG-direktiv om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner.

Räntelagen

Ändringarna i räntelagen (SFS 2002:352) innebär att diskontot ersätts av en referensränta som baseras på Riksbankens reporänta (5 § och 6 §). Referensräntan fastställs varje kalenderhalvår genom särskilt beslut av Riksbanken (9 §).

För fordringar vars förfallodag inte är bestämd i förväg samt vissa skadeståndsfordringar ersätts den tidigare betalningsfristen om en månad av en 30-dagarsfrist (4 § första och tredje stycket).

En ny bestämmelse införs som innebär ett undantag från skyldigheten att meddela gäldenären att underlåtenhet att betala i tid medför skyldighet att utge ränta. Enligt den nya bestämmelsen skall i fordringsförhållanden mellan näringsidkare, liksom när en näringsidkare har en fordran på en myndighet eller ett annat offentligt organ på betalning för varor eller tjänster, ränta betalas utan att detta behöver anges när krav på betalning framställs (4 § andra stycket). Bestämmelsen är tillämplig dels när kommunen agerar i egenskap av näringsidkare, dels då fråga är om fordringar gentemot en kommun då kommunen inte är att anse som näringsidkare, t.ex. vid inköp av skolutrustning.

Det bör noteras att räntelagen, med undantag för jämkningsregeln i 8 §, är dispositiv, dvs. den gäller bara om inte annat är avtalat eller utfäst eller särskilt föreskrivet. Detta innebär att parterna t.ex. har möjlighet att själva komma överens i avtalet om längre eller kortare tidsfrister för betalning än 30 dagar.

Som framgått inledningsvis träder lagändringarna i kraft den 1 juli 2002. I samband härmed avskaffas diskontot som referensränta. När det gäller beräkning av dröjsmålsränta som avser tid före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser, vilket innebär att för beräkning av ränta på fordringar som förfallit till betalning före den 1 juli 2002 gäller diskontot som referensränta för tiden fram till ikraftträdandet. Därefter tillämpas de nya bestämmelserna.

Diskontot tjänar som referensränta även i andra sammanhang än vid beräkning av dröjsmålsränta enligt räntelagen. Införandet av en referensränta baserad på reporäntan innebär att denna ränta ersätter diskontot även i de sammanhang där diskontot idag används som lagstadgad referensränta, se t.ex.

6 kap. 3 § jordabalken.

Även i befintliga avtal, liksom i domar och beslut, hänvisas ofta till diskontot för beräkning av ränta. När diskontot upphör kan oklarheter uppstå om vad som skall gälla i dessa situationer. Enligt allmänna principer torde ett *avtal* i en sådan situation i första hand få tolkas med utgångspunkt i parternas vilja. Om det inte finns någon uttrycklig eller underförstådd överenskommelse mellan parterna torde frågan få avgöras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet, t.ex. genom en skälighetsbedömning. När det gäller *domar* och *beslut* framstår det som naturligt att istället för diskontot tillämpa den ränta som ersatt diskontot som referensränta.

Lagen om avtalsvillkor mellan näringsidkare

Den ändring i lagen om avtalsvillkor mellan näringsidkare (SFS 2002:354) som främst är av intresse för kommunernas del innebär att det införs en möjlighet att förbjuda den fortsatta användningen av oskäligen avtalsvillkor som en myndighet eller ett annat offentligt organ ställer upp för ett avtal med en näringsidkare enligt vilket denne skall tillhandahålla varor eller tjänster mot betalning (1 § andra stycket). Denna förbudsmöjlighet har hittills funnits endast i fall då det allmänna agerar som näringsidkare. Ändringen innebär alltså att även sådana villkor som ställs upp när ett offentligt organ inte agerar som näringsidkare omfattas av lagen i vissa fall, t.ex. villkor i ett avtal om köp av skolutrustning. Enbart villkor i avtal som innebär att det allmänna skaffar varor eller tjänster, dvs. uppträder som betalande, omfattas. Villkor i avtal där det allmänna säljer varor eller tjänster omfattas således inte.

Upplysningar

Upplysningar med anledning av detta cirkulär lämnas av förbundsjuristen Anna Björklund, tfn 08-452 79 71.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Civilrättssektionen

Hans Ekman

Anna Björklund